

BÀI VIẾT THAM KHẢO

Phạm Tiến Duật là nhà thơ trẻ và lớn lên “*trong sắc áo của anh bộ đội Trường Sơn*” giữa những ngày ác liệt nhất của cuộc chiến tranh nhân dân chống Mỹ.

Tiếng thơ Phạm Tiến Duật hình thành và lớn lên với những bài thơ “*Trường Sơn đông - Trường Sơn tây, Lửa đèn, Gửi em cô thanh niên xung phong, Nhớ....*” đã góp phần trẻ hoá thơ Việt Nam thời chống Mỹ. Bài thơ “*Bài thơ về tiểu đội xe không kính*” được rút ra trong tập thơ “*Vàng trắng - quầng lửa*” của tác giả. Trong bài thơ tác giả đã xây dựng một hình tượng độc đáo những “*chiếc xe không kính*” chắn gió vẫn băng băng trên đường ra trận vì chiến trường miền Nam ruột thịt.

Mở đầu bài thơ, tác giả đã giải thích vì sao tất cả xe trong tiểu đội đều “*không có kính*”, vì bom đạn giặc Mỹ làm “*kính vỡ đi rồi*”. Chỉ một chi tiết nhỏ “*không có kính không phải vì xe không có kính - Bom giật, bom rung kính vỡ mất rồi*” tác giả đã làm cho người đọc hiểu được sự ác liệt, tàn bạo của cuộc chiến tranh do đế quốc Mỹ gây ra. Những chiếc xe này đã làm nổi bật hình ảnh những người lính lái xe trên tuyến đường Trường Sơn trong những năm chống Mỹ cứu nước.

Thế mà, những người lính trên những chiếc “*xe không kính*” vẫn “*ung dung buồng lái ta ngồi / nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng!*”

Thái độ ung dung và “*cái nhìn*” của anh lái xe như bất chấp, coi thường tất cả nguy hiểm ở phía trước mặc dù “*bụi phun tóc trắng như người già*”, cho dù “*mưa tuôn mưa xối như ngoài trời*” các anh vẫn “*nhìn nhau mặt lăm cười ha ha*” hoặc tếu táo “*phì phèo châm điếu thuốc*” hay “*bắt tay qua cửa kính vỡ rồi.*”

Hình ảnh trong các câu thơ trên đã làm nổi rõ cái hiên ngang, dũng cảm, bất chấp mọi nguy hiểm của các chiến sĩ lái xe, để lái những chiếc xe không kính ra mặt trận với một niềm tin niềm vui của tuổi trẻ.

Khung kính đã bị vỡ, không có gì để chắn gió trời ùa vào, đập thẳng vào mắt. Thế mà, tác giả lại viết: “*Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng*”.

“*Xoa*” là cử chỉ nhẹ nhàng vuốt ve âu yếm. Qua cách diễn đạt của câu thơ thì ở đây, gió không làm đau, làm rát mắt của người lái xe mà ngược lại gió còn vỗ

về nhẹ nhàng vào đôi mắt “*đáng*”. Và, con đường trước mặt - con đường ra trận trở nên gần sát hơn đang chạy ngược lại “*Nhìn thấy con đường chạy thẳng vào tim*”. Vì không có kính chắn, nên người lái xe có cảm giác và ấn tượng “*Con đường chạy thẳng vào tim*”. Con đường thực trước mặt đó cũng chính là con đường được nhà thơ nâng lên thành con đường lý tưởng, con đường cách mạng, con đường ở trong trái tim của người chiến sĩ. Chính là con đường đó đã giúp cho các chiến sĩ lái xe thêm sức mạnh, niềm tin, bất chấp bom đạn của kẻ thù, tiến lên phía trước: “*Thấy sao trời và đột ngột cánh chim - Như sa như ùa vào buồng lái*”. Người lái xe vẫn vui với “*sao trời*” và “*cánh chim*”. Sao trời và cánh chim ngày đêm như bầu bạn với người lính lái xe. Ngày cũng như đêm, thiên nhiên, đất trời luôn sát cánh với người chiến sĩ lái xe trên suốt chặng đường dài ra trận. Với nghệ thuật nhân hoá tài tình, nhà thơ đã biến những khó khăn trở ngại khi lái những chiếc xe không kính trở thành gần gũi gần bó thân thương hơn. Giọng điệu thơ có khi thật ngang, tự nhiên, bất chấp gian khổ được thể hiện rõ trong cấu trúc được lặp lại “*Ừ thì...*”, “*Chưa cần rửa*”, “*Chưa cần thay*”, “*Lái trăm cây số nữa...*”. Đường như gian khổ nguy hiểm, ác liệt của chiến tranh không làm ảnh hưởng đến tinh thần của họ, trái lại, những người lính lái xe xem như là một dịp để rèn thử thách sức mạnh và ý chí của mình “*chỉ làm trai - tuổi trẻ người lính*”.

Những người lái xe còn là những chàng trai trẻ, sôi nổi, vui nhộn, lạc quan. Họ “*nhìn nhau*”, “*bắt tay nhau*”, và trên đường ra trận thì “*Bếp Hoàng Cầm ta dựng giữa trời - Chung bát đũa nghĩa là gia đình đấy*”, và cứ thế “*vòng mắc chông chênh đường xe chạy*”, trước mắt họ những chiếc xe lại tiến lên phía trước, là ta cứ đi, lại đi “*trời xanh thêm*” không có gì ngăn cản được đường ra mặt trận.

Cái gì đã làm nên sức mạnh ở họ để coi thường gian khổ bất chấp gian nan như vậy? Đó chính là ý chí chiến đấu để giải phóng miền Nam, là tình yêu nước nồng nhiệt ở tuổi trẻ thời đánh Mỹ cứu nước.

Những chiếc xe bị bom đạn Mỹ làm cho biến dạng trơ trụi, trụi trần “*Không có kính rồi xe không đèn - Không có mui xe, thùng xe có xước*”. Nhưng điều kì lạ là những chiếc xe trụi trần ấy vẫn chạy, vẫn băng ra tiền tuyến. Tác giả lại một lần nữa lí giải bất ngờ và rất chí lí: “*chỉ cần trong xe có một trái tim*”, trái tim người lính cách mạng - trái tim của lòng quả cảm.

Với lời thơ tự nhiên như lời nói bình thường, giọng điệu thơ gần gũi, vui tươi, dí dỏm, bài thơ đã nêu bật hình ảnh người lái xe trên tuyến đường Trường

Sơn: dũng cảm hiên ngang, với niềm vui sôi nổi, lạc quan yêu đời bất chấp mọi khó khăn, nguy hiểm để ra trận vì Miền Nam ruột thịt thân yêu. Họ luôn đối diện với khó khăn thử thách, mà vẫn cười đùa, tếu táo, hồn nhiên, tự tin. Đó là nét đặc sắc của bài thơ cũng như ngôn ngữ, giọng điệu riêng của thơ Phạm Tiến Duật.

Hôm nay đất nước đã hoà bình sau hơn 30 năm giải phóng Miền Nam. Con đường Trường Sơn đã đi vào lịch sử, đọc lại bài thơ này, chúng ta càng tự hào và khâm phục biết bao các chiến sĩ lái xe ở Trường Sơn ngày trước cùng bộ đội Trường Sơn đã góp phần vào chiến thắng huy hoàng của dân tộc.